

RIJEČ UREDNICE

Povodom 500. obljetnice tiskanja prve hrvatske ćiriličke knjige – *Molitvenika* iz 1512. godine – Hrvatska je akademija znanosti i umjetnosti (njezin Razred za filološke znanosti) organizirala 26. i 27. studenoga 2012. u Zagrebu međunarodni znanstveni skup o hrvatskoj ćiriličkoj baštini. Jer, ćirilica je bila živo pismo na velikom dijelu hrvatskoga prostora počevši od XI. do XVIII. stoljeća (negdje i nadalje): od krajnjega sjeverozapada (Istre) do samoga juga (Dubrovnika s prostranim zaleđem). U negdašnjoj „Republici“ Poljica (prostor između Splita i Omiša) ćiriličko je pismo (nazivano i *poljičica*) bilo u poslovnoj (administrativnoj) uporabi u razdoblju od XVI. do poč. XX. stoljeća. Pojedinci su se poljičkom ćirilicom služili duboko u XX. stoljeću, što pokazuje primjer Matije Mandalić rođ. Gojsalić, koja je 1972. godine tim pismom ispisala tekst posvećen etnomuzikologu i skladatelju Stjepanu Stepanovu, kad je u njezinu rodnom selu Kostanje snimao glagoljaško pjevanje u Poljicima. Ćirilicom su u Polji-

cima napisani statuti, isprave, pisma i kupoprodajni ugovori, oporuke, priznanice, otpisi i slični pisani dokumenti.

U Slavoniji (sjeveroistočni dio Hrvatske između Save i Drave) u XVI. i XVII. st. (u vrijeme Turaka) „sve što je pisano na hrvatskom jeziku napisano je ćirilicom“ (Damjanović).

Ćiriličko pismo u Hrvatskoj je razvilo neke paleografske oblike kakvih nema ćirilica u drugim slavenskim zemljama (u Bugarskoj, Makedoniji, Srbiji, Ukrajini, Bjelorusiji i Rusiji) i neslavenskim zemljama (pravoslavci u Rumunjskoj) u kojima je ćiriličko pismo bilo jedino pismo kojim su se ljudi služili. Svoju ćirilicu Hrvati su uveli u tisak već u XVI. stoljeću. Njezin prvotisak upravo je dubrovački *Molitvenik*, tiskan 1512. godine u Veneciji.

Ćiriličko se pismo u poljičkim dokumentima naziva uopćenim imenom: *hrvatsko pismo* (*arvacko pismo*, *arvacka slova naša*, *rvaska slova*), a nerijetko se naziva *naša glagoljica*. Jezik se pak naziva *hrvatskim* (*arvaski*, *jezik rvaski*).

Spomenuti je znanstveni skup priređen ponajprije zato da se preispitaju rezultati dosadašnjih istraživanja hrvatske ćiriličke baštine i da se potakne njezino sustavnije istraživanje. Na Skupu je održano više od dvadeset izlaganja ponajviše autorā iz Hrvatske (iz Zagreba, Osijeka, Splita i Zadra), iz Bosne (iz

Sarajeva, Tuzle i Kraljeve Sutjeske), iz Austrije (iz Beča) i iz Rusije (iz Sankt-Peterburga). Sva će izlaganja biti objavljena u zasebnom zborniku.

Organizacijski odbor Skupa u sastavu: akademici Stjepan Damjanović (predsjednik), August Kovačec, Anica Nazor, Nenad Vekarić i prof. dr. Mateo Žagar potakao je objavljivanje faksimila *Molitvenika*, kao najstarijega spomenika tiskane hrvatske ćirilice, od kojega su očuvana samo tri originalna primjerka i sva tri čuvaju se izvan Hrvatske.

Zadovoljstvo mi je zahvaliti Hrvatskoj akademiji znanosti i umjetnosti, Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici te Matici hrvatskoj što su izdanje faksimila hrvatskoga ćiriličkoga *Molitvenika* uvrstile u svoje izdavačke programe, kao i Ministarstvu kulture Republike Hrvatske te Zakladi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, koji su financijskom potporom pomogli ovo izdanje. Zadovoljstvo mi je zahvaliti i Francuskoj nacionalnoj knjižnici (*Bibliothèque Nationale de France*) u Parizu te Američkome katoličkom sveučilištu (*The Catholic University of America, Mullen Library*) u Washingtonu, koji su omogućili da se s njihovih originalnih primjeraka *Molitvenika* priredi faksimil. Napose zahvaljujem Mariji Ovčarić, ing., koja je svojim umijećem uspjela korigirati tehničke nedostatke digitalizirane podloge. Zahvaljujem isto tako recenzentima – aka-

demicima Stjepanu Damjanoviću i Ivanki Petrović; prevoditeljima s hrvatskoga Gorki Radočaj, prof. (na engleski), Martini Cvjetko Ljutić, prof. (na njemački), i prof. dr. Željku Klaiću (na francuski). Nemali doprinos ovom izdanju dali su mr. sc. Vedrana Juričić, upraviteljica Knjižnice Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, te Aco Zrnić, prof., rukovoditelj Odjela za izdavačku djelatnost i informiranje Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, kojima najsrdačnije zahvaljujem.